

BOSNA I HERCEGOVINA
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
BOSNIA AND HERZEGOVINA

URED ZA REVIZIJU FINANSIJSKOG POSLOVANJA INSTITUCIJA BiH
URED ZA REVIZIJU FINANSIJSKOG POSLOVANJA INSTITUCIJA BiH
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ ФИНАНСИЈСКОГ ПОСЛОВАЊА ИНСТИТУЦИЈА БиХ
AUDIT OFFICE OF THE INSTITUTIONS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Musala 9, 71 000 Sarajevo, Tel/Fax: ++ 387 (0) 33 26 47 40, www.revizija.gov.ba, e-mail: saibih@bih.net.ba

Broj :

IZVJEŠTAJ O REVIZIJI PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BiH ZA 2004. GODINU

Sarajevo, juli 2005. godine

SADRŽAJ

I	MIŠLJENJE REVIZORA	3
II	REVIZIONI IZVJEŠTAJ	4
1.	Uvod	4
2.	Osvrt na preporuke iz prethodnog izvještaja	4
3.	Nalazi i preporuke	5
3.1.	Sistem internih kontrola	5
3.1.1.	Upravljanje i rukovođenje	5
3.1.2.	Planiranje i izvršenje budžeta	6
3.1.3.	Procedure nabavki	8
3.1.4.	Rashodi	8
3.1.5.	Računovodstvo	9
3.1.6.	Inventura sredstava i izvora sredstava	10
3.1.7.	Informacioni sistem	10
3.2.	Program posebne namjene	11
3.2.1.	Projekat: Evropske integracije	11
3.2.2.	Norveška pomoć Parlamentu	12
4.	KORESPONDENCIJA	12
5.	REZIME	12

I MIŠLJENJE REVIZORA

- 1.1. Ured za reviziju finansijskog poslovanja institucija Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Ured za reviziju) izvršio je reviziju finansijskih izvještaja i to: Bilansa stanja, Računa prihoda i rashoda, Iskaza o kapitalnim izdacima i Izvještaja o izvršenju budžeta na dan 31. decembra 2004. **PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BOSNE I HERCEGOVINE** (u daljem tekstu: Parlament). Revizija je ispitivala i usaglašavanja sa primjenljivim zakonima i funkcionisanje sistema internih kontrola.
- 1.2. Rukovodstvo Parlamenta odgovorno je za finansijske izvještaje, usaglašenost sa zakonima i propisima i uspostavljanje efikasnih internih kontrola. Naša odgovornost je da izrazimo mišljenje na osnovu revizije koju smo izvršili.
- 1.3. Zakonska osnova revizije sadržana je u Zakonu o reviziji finansijskog poslovanja institucija Bosne i Hercegovine. Reviziju smo obavili u skladu sa revizionim standardima Međunarodne organizacije vrhovnih revizionih institucija – INTOSAI. Ovi standardi zahtijevaju da reviziju planiramo i izvršimo na način koji nam omogućava da se u razumnoj mjeri uvjerimo da su finansijski izvještaji sastavljeni u skladu sa važećom zakonskom regulativom i primjenljivim računovodstvenim standardima i da predstavljaju tačan i istinit prikaz poslovanja. Revizija cijeni i pouzdanost sistema internih kontrola kojima se osigurava poštivanje zakona i propisa, zaštita imovine, pouzdano izvještavanje i efikasno poslovanje.
- 1.4. Revizija je, na osnovu uzorka, ispitivala značajne transakcije koje potkrepljuju iznose u finansijskim izvještajima, ocjenu računovodstvenih principa prilikom sastavljanja finansijskih izvještaja, ocjenu značajnih procjena izvršenih od strane rukovodstva prilikom sastavljanja finansijskih izvještaja, usaglašenost sa zakonima i propisima i ocjenu sistema internih kontrola. Smatramo da revizija koju smo izvršili pruža razumnu osnovu za naše mišljenje.

Prema našem mišljenju, finansijski izvještaji prikazuju istinito i fer, u svim materijalno značajnim stavkama finansijski položaj (finansijsku poziciju) Parlamenta na 31. decembra 2004. godine, osim za efekte koji na finansijske izvještaje imaju kvalifikacije:

- **Slabosti u sistemu internih kontrola vezano za nedovoljno jasna i precizna pravila i procedure koja definišu troškove na kojima se mogu postići eventualne uštede;**
- **Proces planiranja nije unaprijeđen vezano za ulazne parametre;**
- **Kašnjenje u obavljanju redovnog godišnje inventure sredstava i izvora sredstava;**
- **Slabosti u planiranju, praćenju i kontroli sredstava odobrenih za projekte posebnih namjena.**

II REVIZIONI IZVJEŠTAJ

1. Uvod

Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Parlament) funkcioniše na osnovu Ustava Bosne i Hercegovine. Parlament se sastoji od dva doma: Dom naroda koji ima 15 delegata i Predstavnički dom koji ima 42 predstavnika. U nadležnosti Parlamenta su: donošenje zakona, odobravanje budžeta za institucije BiH i međunarodne obaveze BiH i ostala pitanja iz domena zakonodavne vlasti Bosne i Hercegovine.

Poslovi iz nadležnosti Parlamenta obavljaju se na tri organizaciona nivoa i to: Dom naroda i Predstavnički dom, Kolegij Sekretarijata Parlamentarne skupštine. Kolegij Sekretarijata kojeg čine: sekretar Zajedničke službe i sekretari domova, koordinira i rukovodi Sekretarijatom. Rad Sekretarijata definisan je Poslovníkom o radu Sekretarijata Parlamentarne skupštine.

2. Osvrt na preporuke iz prethodnog izvještaja

Ured za reviziju izvršio je reviziju poslovanja Parlamenta za 2003. godinu o čemu je sastavljen Izvještaj. Revizijom su utvrđene određene nepravilnosti opisane u Izvještaju o reviziji gdje je sugerisano preduzimanje odgovarajućih aktivnosti kako se nalazi revizije ne bi ponavljali u daljem poslovanju. Revizijom za 2004. godinu utvrđeno je da je u određenom broju slučajeva postupljeno u skladu sa preporukama Ureda za reviziju. Promjenom rukovodstva u Sekretarijatu Parlamenta uočeni su određeni pomaci u sistemu internih kontrola menadžmenta. Naime, u Sekretarijatu Parlamenta su preduzete značajnije aktivnosti vezano za preporuke revizije date u pismu rukovodstvu nakon prethodne revizije za 2004. godinu. Pozitivne efekte preduzetih aktivnosti očekujemo u 2005. godini.

Realizovane preporuke:

- Usvojen prečišćeni tekst pojedinačnih odluka Administrativne komisije, koje su se odnosile na odobravanje troškova u redovnom poslovanju.

Aktivnosti koje su u toku:

- Parlament je preduzeo niz mjera sa ciljem poboljšanja sistema internih kontrola;
- Pokrenuta je procedura usvajanja novog Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Sekretarijata;
- Reviziji su naknadno dana na uvid određena pravila i kriterijumi kojima se regulišu visina, evidentiranje i kontrola određenih kategorija troškova koja su donesena tek u 2005. godini.

Nerealizovane preporuke:

- Procedure nabavki u pojedinim slučajevima, i dalje, nisu poštovane u potpunosti;
- Inventura ponovo nije izvršena u skladu sa propisima koji definišu ovu oblast¹.
- Nisu usvojena pisana pravila i kriterijumi kojima se, u cilju transparentnog, efikasnog i namjenskog trošenja donatorskih sredstava, jasno reguliše nastanak obaveze, evidentiranje i kontrola trošenja istih.
- Nisu usvojene pisane procedure za zaštitu podataka, kontrolu podataka, klasifikaciju i prava pristupa podacima.

¹ Pravilnik o inventuri sredstava i izvora sredstava, Instrukcija o popisu Ministarstva finansija i trezora BiH.

3. Nalazi i preporuke

3.1. Sistem internih kontrola

Revizija je utvrdila određene slabosti u sistemu internih kontrola² koji u značajnoj mjeri povećavaju rizik poslovanja. U narednim podpoglavljima dajemo pregled nedostataka u sistemu internih kontrola.

- Nedostaci u sistemu upravljanja i rukovođenja u dijelu koji se odnosi na primjenu pravila i kriterijuma za nastanak i kontrolu svih značajnih kategorija troškova na kojima se mogu ostvariti eventualne uštede (npr. odluka koja reguliše troškove reprezentacije je nedovoljno jasna i precizna za praćenje) i puno poštivanje propisa iz oblasti nabavke roba, usluga i ustupanju radova.
- Komunikacija sa Ministarstvom finansija i trezora vezano za proces planiranja budžeta, još uvijek nije na zadovoljavajućem nivou.
- Koordinaciju između Odjeljenja za finansije i drugih odjeljenja/sluzbi unutar Parlamenta bi trebalo poboljšati.
- Inventura sredstava i izvora sredstava nije (u potpunosti) izvršena u roku shodno Instrukciji o popisu Ministarstva finansija i trezora.
- Pisane procedura za zaštitu podataka, kontrolu podataka, klasifikaciju i prava pristupa podacima nisu usvojene.
- Nisu sačinjena i usvojena pravila i procedure za realizaciju i kontrolu projekta koji se finansiraju iz donacija.

Ured za reviziju preporučuje Parlamentu da identifikuje sve značajne procese poslovanja i odredi rizik za svaki od procesa (rizici poslovanja), te u skladu sa procijenjenim rizicima kreira takav sistem internih kontrola koji će preventivno djelovati i spriječiti nastanak mogućih nepravilnosti, a posebno u poslovnim procesima u kojima se procjenjuje visok rizik od nastajanja materijalne greške (u svim značajnim troškovima i procesima poslovanja).

3.1.1. Upravljanje i rukovođenje

Na osnovu Poslovnika o radu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u cilju izvršavanja administrativnih, profesionalnih i operativnih dužnosti Parlamenta formiran je, kao stručna služba, Sekretarijat Parlamenta. Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Sekretarijata Parlamenta ('Službeni glasnik BH', broj 36/00), definisano je da Kolegij Sekretarijata Parlamenta koordinira rad i rukovodi Sekretarijatom. Sekretar zajedničke službe Sekretarijata Parlamenta odgovoran je za osiguranje i korištenje materijalnih, finansijskih i ljudskih resursa Sekretarijata i Parlamenta. Revizija je utvrdila određene nedostatke u sistemu upravljanja i rukovođenja koji se odnose na:

- Postojeća sistematizacija radnih mjesta nije u potpunosti usklađena sa potrebama Sekretarijata. Reviziji je dat na uvid novi nacrt Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji sa novom sistematizacijom radnih mjesta koja je usklađena sa potrebama i zadacima Sekretarijata (primjenjiv u 2005.);
- Pojedinačne odluke Administrativne komisije, kojima se regulišu prava i obaveze poslanika i delegata u domovima Parlamenta, nisu dovoljno jasne i pregledne što otežava praćenje i kontrolu trošenja sredstava (prečišćeni tekst usvojen početkom 2005.);

² U izvještaju revizije za prethodnu godinu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine skrenuta je pažnja na razumijevanje sistema internih kontrola rukovodstva kao skupa postupaka i mjera koje osiguravaju tačnost i pravilnost evidentiranja finansijskih transakcija, njihovu punu usklađenost za zakonima, te efikasno ekonomično i efektivno trošenje javnog novca i zaštitu imovine.

- Koordinacija sa drugim službama Parlamenta nije na zadovoljavajućem nivou, odnosno računovodstvo kao stručna služba u Sekretarijatu Parlamenta, ne dobiva pravovremeno svu potrebnu dokumentaciju za evidentiranje transakcija u poslovnim knjigama;
- Godišnji finansijski izvještaj Parlamenta nije predat Ministarstvu finansija i trezora na vrijeme u zakonom propisanom roku. Razlog za kašnjenje predaje izvještaja, prema informaciji zaposlenih je inventura biblioteke, koja nije bila završena na vrijeme.

Revizija preporučuje Parlamentu da sistem internih kontrola unaprijedi, a u cilju veće transparentnosti i bolje efikasnosti i ekonomičnosti trošenja budžetskih i donatorskih sredstava. Preporučujemo, također, da se više pažnje posveti materijalno finansijskom poslovanju, evidentiranju, praćenju i kontroli finansijskih i drugih poslovnih transakcija i njihovom objavljivanju u finansijskim izvještajima. Parlament je dužan sastaviti i Ministarstvu finansija i trezora predati finansijske izvještaje u zakonom propisanom roku.

3.1.2. Planiranje i izvršenje budžeta

Prijedlog budžeta Parlamenta za 2004. godinu planiran je, na bazi 120 zaposlenih, u ukupnom iznosu od 7.958.200 KM: za tekuće izdatke - iznos od 7.008.200 KM, za kapitalne izdatke - iznos od 150.000 KM i za program posebne namjene – iznos od 800.000 KM. Ministarstvo finansija i trezora je izvršilo umanjeње budžeta za 1.192.200 KM, tako da je isti odobren u ukupnom iznosu od 6.766.000 KM i to: za tekuće izdatke – iznos od 6.318.394 KM i za program posebne namjene iznos od 447.606 KM. Budžet je odobren za 115 zaposlenih. Na osnovu zahtjeva Parlamenta za saglasnost za promjenu strukture rashoda, Ministarstvo finansija i trezora je odobrilo restrukturiranje rashoda u dijelu tekućih izdataka u ukupnom iznosu od 31.700 KM. Parlamentu je također odobreno i korištenje budžetske rezerve u ukupnom iznosu od 352.791 KM. Budžet je izvršen u iznosu od 7.100.360 KM ili 99,74% od ukupno odobrenog budžeta (sa restrukturiranjem i tekućom rezervom).

Analizom traženog, odobrenog i izvršenog budžeta za 2004., revizija je ustanovila nesrazmjer između traženog i odobrenog budžeta tj. značajno umanjeње traženog budžeta, bez prethodnog usaglašenja na kojoj od budžetskih stavki rashoda bi umanjeње bilo najbezbolnije i uvažavanja restrukturiranja budžeta u prethodnoj godini. Posljedica ovakvog načina odobravanja budžeta je da je Ministarstvo finansija i trezora odobrilo restrukturiranje rashoda kojim je povećana stavka 'plaće zaposlenih', u ukupnom iznosu od 25.700 KM. Parlament je na vrijeme upozorio navedeno Ministarstvo da na budžetskoj stavci 'Plaće zaposlenih' nema dovoljno sredstava te da se ista ne umanjuje. Također smo utvrdili da plan nabavki za 2004. godinu nije detaljno urađen i vrijednosno izražen, kako bi isti bio osnova za određivanje postupka nabavki odnosno izbora dobavljača u skladu sa zakonom.

Struktura sredstava budžetske rezerve i restrukturiranja budžeta prikazana je u tabeli 'Pregled izvršenja budžeta za 2004. godinu'.

PREGLED IZVRŠENJA BUDŽETA ZA 2004. GODINU

Tabela 1.

Iznos u KM

R. br.	Vrsta Rashoda	Prijedlog budžeta za 2004.god.	Odobreni budžet za 2004.god	Promjena strukture budžeta	Sredstva rezerve	Ukupno budžet (4+5+6)	Izvršenje budžeta 2004.	Odstupanje (7-8)	Indeks 8/7
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I	Tekući izdaci	7.008.200	6.318.394	0	208.000	6.526.394	6.520.087	6.307	99,90
1.	Plaće zaposlenih	4.039.200	3.660.000	7.700	18.000	3.685.700	3.685.656	44	100,00
2.	Naknade troš. zaposl. i posl.	1.998.000	1.702.394	-7.700	130.000	1.824.694	1.823.244	1.450	99,92
3.	Putni troškovi	500.000	500.000	0	0	500.000	498.103	1.897	99,62
4.	Izdaci za energiju	0	0	0	0	0	0	0	-
5.	Izdaci za komunal. usluge	110.000	110.000	15.000	14.000	139.000	138.807	193	99,86
6.	Nabavka materijala	60.000	60.000	-5.000	0	55.000	54.058	942	98,29
7.	Izdaci za usl.prijev. i goriva	61.000	61.000	-12.000	0	49.000	48.779	221	99,55
8.	Unajmljivanje imov. i opr.	0	0		0	0	0	0	-
9.	Izdaci za tekuće održav.	60.000	60.000	9.000	0	69.000	68.766	234	99,66
10.	Izdaci za osiguranje	30.000	15.000	-7.000	0	8.000	7.489	511	93,61
11.	Ugovorene usluge	150.000	150.000		46.000	196.000	195.185	815	99,58
II	Tekući grantovi	0	0	0	0	0	0	0	-
III	Kapitalni izdaci	150.000	0	0	144.791	144.791	133.172	11.619	91,98
1.	Nabavka građevina	0	0	0	0	0	0	0	-
2.	Nabavka opreme	150.000	0	0	130.915	130.915	119.296	11.619	91,12
3.	Nabavka ostalih stalnih sred.	0	0	0	13.876	13.876	13.876	0	100,00
IV	Programi posebne namjene	800.000	447.606	0	0	447.606	447.101	505	99,89
1.	Klubovi parlamentarnih stranaka	600.000	297.606	0	0	297.606	297.602	4	100,00
2.	Evropske integracije i osta.med.saradnja	200.000	150.000	0	0	150.000	149.499	501	99,67
V	UKUPNO (I-IV)	7.958.200	6.766.000	0	352.791	7.118.791	7.100.360	18.431	99,74
VI	Broj zaposlenih	120	115	-	-	115	114	1	99,13

Revizija ponovo sugeriše Parlamentu da pri planiranju budžeta posveti više pažnje ulaznim parametrima, te da učini dodatne napore u poboljšanju saradnje sa Ministarstvom finansija i trezora kako bi se definisao i odobrio budžet u skladu sa realnim potrebama Parlamenta. Također je potrebno sačinjavati detaljne i pregledne planove nabavki (sa naznačenim izvorom finansiranja) i iste iskazati vrijednosno, a sve u cilju efikasnog i racionalnog korištenja materijalnih i ljudskih resursa.

3.1.3. Procedure nabavki

Revizija je utvrdila slabosti u sistemu internih kontrola kod procesa nabavki koje se ogledaju u tome da se i dalje, u pojedinim slučajevima, ne poštuju propisi koji definišu postupke nabavki roba, usluga i ustupanju radova. Navodimo sljedeće:

- Troškovi smještaja za službena putovanja u zemlji, sa 31.12.2004., ostvareni su u iznosu od 84.262 KM. Ustanovljeno je da su glavni dobavljači koji su pružali usluge hotelskog smještaja bili 'Holiday Inn' i 'Terex'. Na početku godine, provedena je procedura izbora dobavljača nadmetanjem po pozivu i uz saglasnost Ministarstva finansija i trezora. Provedena procedura izbora dobavljača putem postupka 'nadmetanje po pozivu' nije u skladu sa Odlukom Vijeća Ministara broj: 45/03³, jer je godišnji iznos ovih troškova iznad 50.000 KM što znači da je bilo potrebno provesti proceduru javnog oglašavanja. Nadalje, od šest dobavljača, kojima je poslan Poziv za ponudu, četiri dobavljača su dostavila svoje ponude, a izabrana su tri dobavljača: 'Holiday Inn', 'Terex' i 'Pansion Mig'. Utvrđeno je da ponude nisu protokolirane i da u ponudi 'Terexa' nije naveden kapacitet niti je precizirano šta cijena obuhvata, a što su bila dva osnovna kriterijuma pri odabiru najpovoljnije ponude;
- Za usluge pristupa Internetu angažovan je dobavljač 'Europronet', s kojima je Parlament poslovao i prethodnih godina. Postupak izbora dobavljača nije obnovljen u 2004., niti je tražena saglasnosti Ministarstva finansija i trezora za produženje postojećeg ugovora.

Parlament je obavezan dosljedno i u potpunosti poštivati procedure koje regulišu područje nabavki roba usluga i ustupanja radova u cilju zakonitog i transparentnog trošenja javnih sredstava, te primjene jednakog tretmana i nediskriminacije potencijalnih dobavljača.

Sugerišemo Parlamentu da ubuduće sačinjava detaljan plan nabavki (nominalno i vrijednosno) koji će biti osnova za određivanje postupka nabavki odnosno izbora dobavljača.

3.1.4. Rashodi

Rashodi su ostvareni u ukupnom iznosu od 7.100.360 KM i to: iznos od 6.520.087 KM za tekuće izdatke, iznos od 133.172 KM za kapitalne izdatke i iznos od 447.101 KM za projekte posebnih namjena. Revizija je utvrdila određene nepravilnosti koje su uglavnom posljedica nedostataka u sistemu internih kontrola. Ovdje prvenstveno mislimo na pravila i procedure kojima se regulišu visina, evidentiranje i kontrola značajnih kategorija troškova, a koje nisu dovoljno jasna i precizna tako da onemogućavaju adekvatno praćenje i kontrolu, te dosljednu primjenu istih.

- Troškovi službenih putovanja se ne planiraju i ne prate na ogovarajući način, jer se ne pravi plan putovanja na godišnjem nivou, već se odluke o putovanju, na osnovu kojih se izdaju putni nalozi donose neposredno pred putovanje, što povećava rizik pogrešnog evidentiranja putnih troškova prema namjeni sredstava koja je utvrđena budžetom⁴.

³ Odluka o postupku nabavke roba, usluga i ustupanju radova za potrebe institucija Bosne i Hercegovine ('Službeni glasnik BiH', br.13/03 i 07/04).

⁴ U okviru budžeta Parlamenta, putni troškovi se evidentiraju na dvije budžetske pozicije: 'Putni troškovi' i Program posebnih namjena 'Evropske integracije'.

Naime, revizija je ustanovila da se u pojedinim slučajevima prilikom evidentiranja putnih troškova (npr. u slučajevima refundacije putnih troškova od strane organizatora) nije vodilo računa o alokaciji troška prema namjeni sredstava koja je utvrđena budžetom, što nije u skladu sa računovodstvenim pravilima i načelima i ima uticaja na objektivnost prikaza utroška sredstava po vrsti i namjeni:

- Procedure kojima su regulisani troškovi fiksnih telefona su neprecizne i nejasne. Tako se, npr. u članu 14. Odluke o procedurama za stvaranje i evidentiranje obaveza od 10.12.2003. godine, navodi da će se u slučaju neprimjereno visokih troškova u odnosu na obim i prirodu posla koje korisnik obavlja, od pošte zahtijevati dostavljanje liste telefonskih razgovora. Ostaje nejasno, koji se iznos smatra 'neprimjereno visokim troškom', budući da nije vršena analiza opravdanosti iznosa navedenih troškova.
- Usluge reprezentacije, još uvijek nisu regulisane na odgovarajući način. Naime, ustanovljeno da je odluka kojom su definisana lica koja imaju pravo na reprezentaciju i visina sredstava koja se može utrošiti u svrhe reprezentacije za svako lice pojedinačno (Odluka o načinu obračuna plaća i ostalih materijalnih prava poslanika i delegata u Parlamentu, od 03.07.2001.god.) poštovana samo u slučaju 'interne reprezentacije', odnosno troškova nastalih unutar zgrade Parlamenta, dok troškovi reprezentacije nastali izvan zgrade nisu bili ograničeni, a navedena odluka ne sadrži termine interna i eksterna reprezentacija.

Iako je Parlament u skladu sa našim preporukama donio određeni broj pravila i procedura koje regulišu način korištenja budžetskih sredstava i visinu određenih troškova, potrebno je, permanentno, u skladu sa razvojem institucije i povećanjem obima poslovnih aktivnosti, donositi nova pravila, a postojeće odluke i procedure stalno unapređivati i nadograđivati, s obzirom da je izgradnja pouzdanog i kvalitetnog sistema internih kontrola kontinuirani proces. Jasna i precizna pravila potrošnje javnog novca i njihova dosljedna primjena preduslov su za efikasno i ekonomično poslovanje.

3.1.5. Računovodstvo

Zapaženo je da koordinacija između Odjeljenja za finansije i drugih odjeljenja/službi unutar Parlamenta nije na zadovoljavajućem nivou, jer druge službe ne dostavljaju u računovodstvo blagovremeno dokumentaciju (odluke, rješenja, narudžbenice, i sl.) neophodnu za pravilno evidentiranje poslovnih transakcija, što utiče na sveukupnu ažurnost računovodstva i otežava proces praćenja izvršenja budžeta.

Ured za reviziju smatra da komunikaciju (u smislu blagovremenog dostavljanja neophodnih informacija i dokumentacije za knjiženje) između Odjeljenja za finansije i drugih službi unutar Parlamenta treba unaprijediti, jer ukoliko se evidentiranje poslovnih transakcija ne vrši u skladu sa računovodstvenim načelom ažurnosti, računovodstvene informacije nisu blagovremene i kao takve ne mogu biti adekvatna osnova za donošenje odluka i kvalitetno praćenje izvršenja budžeta. Stoga sugerišemo donošenje odgovarajućih internih akata, koja bi definisala postupke i odgovornosti svih učesnika koji su uključeni u ovaj proces poslovanja.

3.1.6. Inventura sredstava i izvora sredstava

Analizom izvršene inventure sredstava i izvora sredstava⁵ na dan 31. decembar 2004., utvrdili smo da isti, ponovo⁶ nije urađena u skladu sa računovodstvenim standardima i Instrukcijom Ministarstva finansija i trezora. Uočene nepravilnosti imaju uticaja na tačnost i objektivnost finansijskih izvještaja, a odnose se na sljedeće:

- Kašnjenje u izvršavanju inventure i usvajanju elaborata o inventuri što je imalo za posljedicu kašnjenje u sačinjavanju i predaji godišnjeg finansijskog izvještaja;
- Komisija nije u zakonskom roku izvršila fizičku inventuru biblioteke i istu nije usaglasila sa knjigovodstvenim stanjem. Razlozi kašnjenja inventure, prema izjavi zaposlenih, su da je biblioteka u toku 2004., bila izmještena radi adaptacije prostora i gubitak podataka o evidenciji knjiga iz baze podataka softvera za biblioteku.
- Stanje kratkoročnih tekućih obaveza utvrđeno inventurom, ne slaže se stanjem u finansijskom izvještaju 'Bilans stanja' (izostavljene su obaveze za naknade plaća u iznosu 56.560 KM).

Revizija je ustanovila da su navedene nepravilnosti posljedica neadekvatno i neblagovremeno provedenih radnji koje prethode inventuri (prvenstveno biblioteke), a koje olakšavaju rad inventurnoj komisiji i imaju velikog uticaja na efikasnost i kvalitetu inventure.

Revizija preporučuje izvršavanje inventure u propisanim rokovima, te ažuriranje rezultata obavljenih inventura u ranijim periodima u knjigovodstvenim i materijalnim evidencijama. Također sugerišemo sačinjavanje reversa kako bi se tačno znalo šta ko duži, te da se isti permanentno ažuriraju prilikom promjena. S obzirom da inventura direktno utiče na finansijske izvještaje, istoj je potrebno posvetiti dužnu pažnju.

3.1.7. IT sistem

Organizaciona kontrola: Revizija je utvrdila da je Parlament završio projekat povezivanja računara u lokalnu mrežu. Sredstva za ovaj projekat su izdvojena iz donacija. Međutim, strategija razvoja cjelokupnog rješenja informatizacije koja bi uključivala i definisanje softverskih zahtjeva i potrebnih aplikacija nije usvojena.

Pored spomenute strategije razvoja, rukovodstvo nije propisalo procedure za korištenje informacionog sistema i aplikacija koje se koriste, što predstavlja slabost u organizacionoj kontroli korištenja sistema i povećava mogućnost neadekvatnog i pogrešnog korištenja resursa informacionog sistema. Donošenjem strategije razvoja prevazišli bi se problemi nedefinisanih zahtjeva za nabavkom nove opreme i softvera, a koji u dosadašnjoj praksi nisu upućivani menadžmentu na adekvatan način.

Preporučujemo donošenje strategije razvoja informacionog sistema, kao i procedura za korištenje sistema radi bolje organizacione kontrole.

⁵ Svrha inventure jeste da se na osnovu stvarnog stanja uskladi knjigovodstveno stanje sredstava i njihovih izvora, knjiženjem razlika po inventuri, tj. utvrđenih manjkova i viškova i tako osiguraju realni podaci u računovodstvenim iskazima godišnjeg obračuna. Inventura doprinosi da u godišnjem finansijskom izvještaju bude iskazan istinit i fer pregled sredstava, obaveza i potraživanja, pod uslovom da se isti izvrši u skladu sa propisima.

⁶ Izvještaj o reviziji Parlamenta za 2002. i 2003. godinu.

Revizijom je utvrđeno da svi softveri koji se koriste u Parlamentu nemaju adekvatnu licencu za korištenje što može proizvesti pravne reperkusije kršenja autorskih prava kreatora softvera.

Zaštita podataka i rezervne kopije: Utvrđeno je da se rezervne kopije podataka ne prave redovno, kao i to da interni standardi o zaštiti podataka i pravljenju rezervnih kopija nisu kreirani. Neadekvatnim pristupom problemu rezervnih kopija podataka i ne posjedovanjem navedenih pravila o zaštiti podataka postoji mogućnost gubljenja bitnih podataka za funkcionisanje institucije. Također, utvrđeno je da server soba nema riješenu adekvatnu klimatizaciju što može dovesti do pregrijavanja i trajnog kvara na opremi.

Potrebno je donijeti interna pravila o čuvanju i zaštiti podataka, kao i pravljenju rezervnih kopija, te se istih pridržavati i omogućiti redovno pravljenje rezervnih kopija podataka. Također potrebno je osigurati tehničke preduslove kako bi se u server sobi osigurala adekvatna radna temperatura za neometan rad servera.

Revizija je utvrdila da ne postoji interna klasifikacija podataka koja bi služila kao osnova za politiku dodjeljivanja logičkog prava pristupa podacima na mreži.

Rukovodstvo bi trebalo izvršiti klasifikaciju podataka sa detaljnim pravom pristupa za svaku grupu podataka, nakon čega bi se trebale definisati politike pristupa resursima na mreži.

3.2. Programi posebne namjene

Zakonom o izvršenju Budžeta Bosne i Hercegovine Parlamentu je za programe posebnih namjena odobreno ukupno 447.606 KM. Sredstva su planirana za sljedeće projekte: 'Klubovi poslanika Parlamentarne skupštine' u iznosu od 297.606 KM, 'Evropske integracije' u iznosu od 150.000 KM. Programi posebnih namjena su ostvareni u ukupnom iznosu od 447.101 KM ili 99,90% odobrenog budžeta. Međutim, analizom planiranog odobrenog i ostvarenog budžeta za programe posebnih namjena utvrđeno je da su u poslovnim knjigama Parlamenta evidentirani i programi koji su realizovani iz donatorskih sredstava.

Revizijom su obuhvaćena sredstva posebnih namjena koja se finansiraju iz budžetskih i programi koji se finansiraju iz donatorskih sredstava (Donacija Kraljevine Norveške ukupnom iznosu od 857.000 EUR). Uvidom u dokumentaciju na osnovu koje su u poslovnim knjigama evidentirani projekti utvrdili smo određene slabosti vezano za dosadašnju realizaciju projekata.

3.2.1. Projekat: Evropske integracije

Sredstva za projekt posebne namjene 'Evropske integracije' odobrena su u ukupnom iznosu od 150.000 KM i u cijelosti su realizovana (99,90 odobrenog budžeta). Analizom smo utvrdili da su navedena sredstva planirana i utrošena samo za putne troškove u inostranstvu, koji se odnose na prisustvo parlamentarnih delegacija sjednicama Vijeća Evrope.

S obzirom da se radi o troškovima za koje već postoji budžetska pozicija 'Putni troškovi', odobrena u iznosu od 500.000 KM, smatramo da ove troškove ne treba izdvajati kao poseban projekt nego iste planirati i evidentirati u okviru postojeće budžetske pozicije. Ispravnim planiranjem i evidentiranjem ovih sredstva dobio bi se objektivan i transparentan prikaz trošenja istih.

3.2.2. Norveška pomoć Parlamentu

Vlada Kraljevine Norveške je u skladu sa Sporazumom o međunarodnoj saradnji⁷ Parlamentu odobrila novčanu donaciju za sanaciju i rekonstrukciju velike dvorane smještene u zgradi institucija Bosne i Hercegovine u iznosu od 857.000 EUR. Donatorska sredstva su realizovana na poseban podračun koji je u okviru jedinstvenog računa trezora otvoren u Centralnoj banci Bosne i Hercegovine. S obzirom da je donacija odobrena krajem 2004. godine, a prvi iznos sredstava od 428.000 EUR transferisan 29. oktobra 2004. godine ista će biti predmet revizije za 2005. godinu. Memorandumom koji se upućuje rukovodstvu skrenuta je pažnja na nepravilnosti uočene u početnoj fazi realizacije projekta.

4. KORESPONDENCIJA

Po završetku revizije, Parlamentarnoj skupštini je 12.07.2005. godine dostavljen Nacrt izvještaja o obavljenju reviziji za 2004. godinu. Parlamentarna skupština nije uputila pisani odgovor Uredu za reviziju.

5. Rezime

Ured za reviziju je izvršio reviziju Parlamenta u skladu sa Zakonom o reviziji i INTOSAI standardima, uvažavajući opće uslove okruženja u kojem Parlament funkcioniše. Revizija je kao i prethodnih godina, utvrdila određeni broj nepravilnosti i nedostataka u sistemu internih kontrola, koji mogu uticati na efikasnost poslovanja:

- Slabosti u sistemu internih kontrola koje se odnos na sljedeće: sistematizacija radnih mjesta nije u potpunost usklađena sa potrebama Sekretarijata Parlamenta, proces planiranja nije unaprijeđen, procedure nabavki, u pojedinim slučajevima nisu poštovane, pojedina pravila za značajne kategorije troškova nisu jasna i precizna, inventura sredstava i izvora sredstava, ponovo, nije izvršena kvalitetno i u skladu sa važećim propisima⁸ (vidjeti poglavlje 3.1.);
- Slabosti vezano za planiranje i realizaciju projekata koji su finansiraju iz budžeta tako i projekti koji su finansirani iz donacija (vidjeti poglavlje 3.2.);
- Slabosti u informacionom sistemu tj. strategija razvoja cjelokupnog rješenja informatizacije koja bi uključivala i definisanje softverskih zahtjeva i potrebnih aplikacija nije usvojena (vidjeti poglavlje 3.1.7.).

⁷ Sporazum o međunarodnoj saradnji između Vlade Kraljevine Norveške i Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Broj: 03-02-10-991/04 od 01.12.2004. godine

⁸ Pravilnik o inventuri sredstava i izvora sredstava, Instrukcija o popisu Ministarstva finansija i trezora BiH.

**ZAMJENIK GENERALNOG
REVIZORA**

Samir Mušović

GENERALNI REVIZOR

Milenko Šego

**ZAMJENIK GENERALNOG
REVIZORA**

Dragan Kulina